Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

27. juni 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i civile sager – forordning (EF) nr. 805/2004 – europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav – attestering af en retslig afgørelse som europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument – mindstestandarder for procedurer vedrørende ubestridte krav – sagsøgt uden kendt adresse, som ikke har givet møde i retsmødet«

I sag C-518/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Okresní soud v Českých Budějovicích (kredsdomstolen i České Budějovice, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 1. juni 2018, indgået til Domstolen den 7. august 2018, i sagen

RD

mod

SC,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, C. Toader, og dommerne A. Rosas og M. Safjan (refererende dommer),

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vláčil og A. Kasalická, som befuldmægtigede,

– den ungarske regering ved Z. Wagner og M.Z. Fehér, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved M. Heller og M. Šimerdová, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

* Processprog: tjekkisk.

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 1, andet afsnit, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav (EUT 2004, L 143, s. 15).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem RD og SC, en fysisk person, hvis adresse er ukendt, vedrørende gæld i tilknytning til en lejebolig.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Følgende fremgår af 5., 6., 10., 12., 13. og 16. betragtning til forordning nr. 805/2004:

»(5) Begrebet »ubestridte krav« bør dække alle situationer, hvor en kreditor, når debitor påviseligt ikke har gjort indsigelse mod arten eller omfanget af et pengekrav, har opnået enten en retsafgørelse over den pågældende debitor eller et eksigibelt dokument, der forudsætter debitors udtrykkelige samtykke, enten i form af et retsforlig eller et officielt bekræftet dokument.

(6) Den manglende indsigelse fra debitors side som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b), kan antage form af, at debitor udebliver fra et retsmøde eller ikke efterkommer en opfordring fra retten til skriftligt at tilkendegive, at han agter at tage til genmæle.

[…]

(10) Når der i en medlemsstat er truffet en retsafgørelse om et ubestridt krav, uden at debitor har deltaget i retsmøderne, er afskaffelsen af enhver form for kontrol i fuldbyrdelsesstaten uløseligt knyttet sammen med og betinget af, at der er tilstrækkelige garantier for, at debitor har kunnet varetage sine interesser.

[…]

(12) Der bør fastsættes mindstestandarder for den retssag, der fører frem til retsafgørelsen, så det sikres, at debitor – i så god tid og på en sådan måde, at han kan varetage sine interesser under sagen – underrettes om retssagen mod ham, om betingelserne for hans aktive deltagelse heri for at bestride kravet og om konsekvenserne af hans manglende deltagelse.

(13) På grund af forskellene mellem medlemsstaternes civile retsplejeregler, navnlig reglerne for forkyndelse af dokumenter, er det nødvendigt at definere sådanne mindstestandarder specifikt og detaljeret. Navnlig vil en forkyndelsesmåde, der støttes på en retlig formodning med hensyn til opfyldelsen af mindstestandarderne, ikke kunne anses for fyldestgørende grundlag for attestering af en retsafgørelse som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument.

[…]

(16) Artikel 15 bør finde anvendelse i situationer, hvor debitor ikke kan repræsentere sig selv i retten, f.eks. fordi debitor er en juridisk person, og det i lovgivningen er fastsat, hvem der repræsenterer debitor, samt i situationer, hvor debitor har bemyndiget en anden person, navnlig en advokat, til at repræsentere sig i den specifikke retssag.«

4 Denne forordnings artikel 1 med overskriften »Formål« har følgende ordlyd:

»Denne forordning har til formål at indføre et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav for gennem fastsættelse af mindstestandarder at tillade fri bevægelighed for retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter overalt i medlemsstaterne uden nogen mellemliggende procedure i fuldbyrdelsesstaten forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen.«

5 Nævnte forordnings artikel 3 med overskriften »Eksekutionsgrundlag, der kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument« bestemmer i stk. 1:

»Denne forordning finder anvendelse på retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter vedrørende ubestridte krav.

Et krav anses for ubestridt, hvis:

a) debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet ved at anerkende det eller ved at acceptere et forlig, der er godkendt af en ret eller indgået for en ret under en retssag

b) debitor aldrig har gjort indsigelse mod kravet under retssagen ved at foretage de relevante processuelle handlinger i henhold til domsstatens lovgivning

c) debitor ikke har givet møde eller været repræsenteret i et retsmøde om det pågældende krav efter oprindelig at have gjort indsigelse mod kravet under retssagen, forudsat at denne adfærd i henhold til domsstatens lovgivning er udtryk for en stiltiende anerkendelse af kravet eller af kreditors anbringender, eller

d) debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet i et officielt bekræftet dokument.«

6 Samme forordnings artikel 6 med overskriften »Betingelser for attestering som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument« bestemmer i stk. 1:

»En retsafgørelse om et ubestridt krav, der er truffet i en medlemsstat, attesteres efter anmodning, der til enhver tid kan indgives til den behandlende ret, som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument:

a) hvis den er eksigibel i domsstaten

b) hvis den ikke er i strid med kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 3 og 6, i [Rådets] forordning (EF) nr. 44/2001 [af 22. december 2000 om retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1)]

c) hvis retssagen i domsstaten, for så vidt der er tale om et ubestridt krav som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c), opfyldte de betingelser, der er fastsat i kapitel III […]«

7 Kapitel III i forordning nr. 805/2004, hvori findes sidstnævntes artikel 12-19, opstiller mindstestandarder for procedurer vedrørende ubestridte krav. Disse standarder, der har til formål at beskytte overholdelsen af debitors ret til at varetage sine interesser, vedrører ikke kun formerne for forkyndelse af stævningen, men også en sådan stævnings informative indhold, idet debitor både skal underrettes om kravet og om fremgangsmåden med henblik på at bestride det.

8 Denne forordnings artikel 12 med overskriften »Mindstestandardernes omfang« bestemmer i stk. 1:

»En retsafgørelse om et ubestridt krav som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c), kan kun attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, hvis retssagen i domsstaten opfyldte de processuelle betingelser, der er fastsat i dette kapitel.«

9 Nævnte forordnings artikel 14 med overskriften »Forkyndelse uden bevis for modtagelse fra debitors side« bestemmer:

»1. Det indledende processkrift eller et tilsvarende dokument og en indkaldelse til et retsmøde kan også være blevet forkyndt for debitor på en af følgende måder:

[…]

2. Ved anvendelsen af denne forordning kan der ikke foretages forkyndelse efter stk. 1, hvis debitors adresse ikke med sikkerhed er kendt.

[…]«

10 Samme forordnings artikel 15 med overskriften »Forkyndelse for debitors befuldmægtigede« bestemmer:

»Forkyndelse i henhold til artikel 13 eller 14 kan også være blevet foretaget for debitors befuldmægtigede.«

11 Følgende fremgår af artikel 27 i forordning nr. 805/2004 med overskriften »Forholdet til forordning (EF) nr. 44/2001«:

»Denne forordning berører ikke muligheden for at anmode om anerkendelse og fuldbyrdelse efter forordning (EF) nr. 44/2001 af en retsafgørelse, et retsforlig eller et officielt bekræftet dokument vedrørende et ubestridt krav.«

Tjekkisk ret

12 § 29, stk. 3, i zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (lov nr. 99/1963 om den civile retsplejelov, herefter »den civile retsplejelov«) fastsætter:

»Retsformanden kan, medmindre retten træffer anden foranstaltning, udpege en værge for en part, hvis bopæl er ukendt, for hvem det ikke har været muligt at forkynde sagen på en kendt adresse i udlandet, som er psykisk syg eller af andre helbredsårsager ikke blot midlertidigt er ude af stand til at deltage i sagen, eller som ikke er i stand til at udtrykke sig på en forståelig måde.«

13 Hvis en person, der har en rettighed i henhold til en retsafgørelse, et retsforlig eller et officielt bekræftet dokument, som opfylder betingelserne for attestering som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument eller et tvangsfuldbyrdelsesdokument for delkrav, anmoder om attestering af et tvangsfuldbyrdelsesdokument herom, har retten i henhold til § 353, stk. 1, i den civile retsplejelov pligt til at attestere denne retsafgørelse, dette forlig eller dette officielt bekræftede dokument på de betingelser, der fremgår af forordning nr. 805/2004. Hvis betingelserne for attestering ikke er opfyldt, må retten ikke attestere retsafgørelsen, forliget eller det officielt bekræftede dokument og skal skriftligt meddele den berettigede person grundene hertil.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

14 RD anlagde sag mod SC ved Okresní soud v Českých Budějovicích (kredsdomstolen i České Budějovice, Den Tjekkiske Republik) med påstand om betaling af et beløb på 6 600 tjekkiske koruna (CZK) (ca. 250 EUR) med tillæg af renter for forsinket betaling med den begrundelse, at SC i henhold til en lejeaftale af 23. juli 2008, der trådte i kraft den 1. august 2008, havde rådighed over en bolig i České Budějovice og i aftalen havde forpligtet sig til at betale en husleje på 5 600 CZK og et

acontobeløb til dækning af udgifter forbundet med brug af boligen på 1 000 CZK, hvilket vil sige et samlet månedligt beløb på 6 600 CZK. Den 28. september 2008 anerkendte SC skriftligt sin gæld og forpligtede sig til at betale gælden senest den 30. september 2008, hvilket hun ikke gjorde.

15 Den forelæggende ret var trods en undersøgelse heraf ikke i stand til at finde ud af, hvor SC boede, og derfor blev der udpeget en værge for sidstnævnte.

16 SC deltog ikke i sagen, og den udpegede værge udeblev endvidere fra det berammede retsmøde. I retsmødet fremlagde RD dokumentation og fik efter bevisoptagelsen medhold. Eftersom SC's bopæl var ukendt, blev afgørelsen forkyndt for nævnte værge.

17 Den 14. oktober 2016 anmodede RD den forelæggende ret om at få tilsendt denne afgørelse med en fuldbyrdelsespåtegning og med attestering som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument i henhold til § 353, stk. 1, i Občanský soudní řád (den civile retsplejelov) og forordning nr. 805/2004.

18 Ved skrivelse af 3. november 2016 meddelte den forelæggende ret RD, at betingelserne for attestering ikke var opfyldt, idet den fremhævede, at et krav anses for ubestridt, hvis debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet, eller hvis debitor under retssagen ikke gør brug af de indsigelsesmuligheder, som debitor har i henhold til medlemsstatens processuelle regler, eller udebliver fra retsmødet om kravet, hvor sådan udeblivelse er udtryk for en stiltiende anerkendelse af kravet eller af kreditors anbringender i henhold til domsstatens lovgivning.

19 RD iværksatte derefter appel ved Ústavní soud (forfatningsdomstol, Den Tjekkiske Republik), idet hun i det væsentlige gjorde gældende, at den forelæggende ret ikke i henhold til artikel 267 TEUF havde forelagt Den Europæiske Unions Domstol spørgsmålet om, hvorvidt en retsafgørelse truffet af retten efter bevisoptagelse, uden at sagsøgte havde fremsat faktuelle indsigelser eller varetaget sine interesser under sagen, kan anses for ubestridt. RD henviste i denne henseende til præmis 41 i Domstolens dom af 16. juni 2016, Pebros Servizi (C-511/14, EU:C:2016:448), hvorefter et krav, henset til sjette betragtning til forordning nr. 805/2004, kan anses for »ubestridt« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, andet afsnit, litra b), i forordning nr. 805/2004, hvis debitor på ingen måde har gjort indsigelse mod dette, idet den pågældende har undladt at efterkomme en opfordring fra retten til skriftligt at tilkendegive, at vedkommende agter at tage til genmæle eller at give møde i retsmødet.

20 Ved afgørelse af 26. september 2017 fandt Ústavní soud (forfatningsdomstol) det forfatningsstridigt, at der var blevet fulgt en fremgangsmåde, hvor attesteringen af den i hovedsagen omhandlede afgørelse som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument var blevet undladt, uden at Domstolen havde fået forelagt et spørgsmål i denne henseende.

21 Eftersom den forelæggende ret nu er i tvivl om, hvorvidt det i hovedsagen omhandlede krav kan anses for ubestridt, og eftersom den afgørelse, som den skal træffe, ikke kan være genstand for appel i national ret, er retten af den opfattelse, at den er forpligtet til at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse.

22 På denne baggrund har Okresní soud v Českých Budějovicích (kredsdomstolen i České Budějovice) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 3, stk. 1, [andet afsnit,] litra b), i […] forordning […] nr. 805/2004 […] fortolkes således, at et krav, hvorom der efter bevisoptagelse er truffet afgørelse, kan anses for ubestridt, hvis hverken sagsøgte, der anerkendte sin gæld, før sagen blev anlagt, eller værgen har været til stede under retssagen, og de ikke har fremsat indsigelser under sagens behandling?«

Det præjudicielle spørgsmål

23 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at den, i tilfælde af, at det er umuligt for en ret at finde ud af, hvor sagsøgte bor, tillader attestering af en retsafgørelse vedrørende et krav, der er afsagt efter et retsmøde, hvor hverken sagsøgte eller den til sagen udpegede værge har været til stede.

24 Som det fremgår af artikel 12 i forordning nr. 805/2004, er muligheden for at attestere en retsafgørelse som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument undergivet to kumulative betingelser. For det første skal en sådan afgørelse vedrøre et »ubestridt« krav som omhandlet i denne forordnings artikel 3, stk. 1, andet afsnit, litra b) eller c). Dette henviser til, at der ikke må være blevet gjort indsigelse mod et krav under retssagen, og til en stiltiende anerkendelse som følge af, at debitor er udeblevet fra eller ikke har været repræsenteret i retsmødet vedrørende dette krav. For det andet skal den retssag, inden for rammerne af hvilken afgørelsen er truffet, have opfyldt de i nævnte forordnings kapitel III fastsatte processuelle mindstestandarder.

25 Disse mindstestandarder har i henhold til 12. betragtning til samme forordning til formål at sikre, at debitor – i så god tid og på en sådan måde, at han kan varetage sine interesser under sagen – for det første underrettes såvel om retssagen mod ham som om betingelserne for hans aktive deltagelse heri for at bestride det omhandlede krav og for det andet om konsekvenserne af hans manglende deltagelse heri. I tilfælde af en udeblivelsesdom som omhandlet i artikel 3, stk. 1, andet afsnit, litra b), i forordning nr. 805/2004 har nævnte mindstestandarder til formål at sikre tilstrækkelige garantier for at sikre respekten af retten til forsvar (dom af 16.6.2016, Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, præmis 44).

26 Domstolen har, henset til artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 805/2004 og til sidstnævntes formål og opbygning, fastslået, at en udeblivelsesdom, der er afsagt i et tilfælde, hvor det ikke har været muligt at fastslå sagsøgtes bopæl, ikke kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument (dom af 15.3.2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, præmis 64).

27 Denne konklusion er stadig gyldig uanset udpegelsen af en værge til sagen for den forelæggende ret, som ikke har kunnet finde ud af, hvor SC bor.

28 Selv om artikel 15 i forordning nr. 805/2004 ganske vist fastsætter, at en forkyndelse, ud over de i dennes artikel 14 fastsatte forkyndelsestilfælde, kan blive foretaget for debitors befuldmægtigede, skal det bemærkes, at en værge som den, der er udpeget i hovedsagen i henhold til national lovgivning, ikke kan ligestilles med »debitors befuldmægtigede« som omhandlet i nævnte artikel 15. I lyset af 16. betragtning til denne forordning omfatter denne bestemmelse således kun de situationer, hvor debitor enten af retlige grunde objektivt set ikke kan repræsentere sig selv i retten, eller debitor frivilligt har udpeget en befuldmægtiget hertil. I hovedsagen er disse omstændigheder imidlertid ikke godtgjort.

29 Da EU-lovgiver bl.a. har underlagt anvendelsen af det supplerende, frivillige fuldbyrdelsesinstrument, som det europæiske tvangsfuldbyrdelsesdokument udgør, den betingelse, at debitors adresse med sikkerhed skal være kendt, hvilket ikke er opfyldt i en situation som den i hovedsagen omhandlede, skal det i den foreliggende sag ikke efterprøves, om det i hovedsagen omhandlede krav, henset bl.a. til femte og sjette betragtning til forordning nr. 805/2004, kan anses for ubestridt, eftersom hverken SC eller den værge, som den forelæggende ret har udpeget for SC, har deltaget i sagen, været til stede i retsmødet eller bestridt arten eller størrelsen af dette krav.

30 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares med, at forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at den i tilfælde af, at det er umuligt for en ret at finde ud af, hvor sagsøgte bor, ikke tillader attestering af en retsafgørelse vedrørende et krav, der er afsagt efter et retsmøde, hvor hverken sagsøgte eller den til sagen udpegede værge har været til stede.

Sagsomkostninger

31 Da sagen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Sjette Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav skal fortolkes således, at den i tilfælde af, at det er umuligt for en ret at finde ud af, hvor sagsøgte bor, ikke tillader attestering af en retsafgørelse vedrørende et krav, der er afsagt efter et retsmøde, hvor hverken sagsøgte eller den til sagen udpegede værge har været til stede.

Underskrifter